

Pamięci Profesor Marii Schabowskiej

Sylwetka naukowa Profesor Marii Schabowskiej

Profesor Maria Schabowska całe swoje twórcze życie poświęciła Wyższej Szkole Pedagogicznej w Krakowie. Wspominamy Ją jako doskonałego dydaktyka, twórczego pracownika naukowego, inspiratora wielu prac i badań naukowych w Zakładzie Języka Polskiego, a przede wszystkim jako wychowawcę wielu pokoleń nauczycieli polonistów, cenionych przez środowiska oświatowe.

Z Uczelnią związała się w roku 1948, kiedy to podjęła studia na polonistyce z estetyką (taką nazwę nosił kierunek) w otwartej niedawno (w 1946 r.) Państwowej Wyższej Szkole Pedagogicznej w Krakowie. Twórcą i organizatorem tego studium był ówczesny rektor PWSP, prof. Stefan Szuman. Z prowadzonych wtedy zajęć, m.in. przez Mieczysława Kotlarczyka, twórcę Teatru Rapsodycznego, wyniosła Pani Profesor dbałość o poprawność i piękno polszczyzny. W lipcu 1951 roku, po ukończeniu obowiązujących w tym czasie trzyletnich studiów, Maria Schabowska została zatrudniona jako asystentka na polonistyce – najpierw w studium zaocznym, a następnie w Katedrze Języka Polskiego, kierowanej przez doc. Stanisława Jodłowskiego. W tymże samym roku uzupełniła studia w Uniwersytecie Jagiellońskim, uzyskując w 1952 r. stopień magistra filozofii. Stopień doktora uzyskała w roku 1964 w WSP w Krakowie na podstawie rozprawy pt.: *Rozwój polskich rzeczowników ilościowych*, napisanej pod kierunkiem prof. Stanisława Jodłowskiego. Opublikowana w roku 1967 praca ta zyskała duże uznanie w środowisku językoznawczym, czego dowodem jest częste powoływanie się na wyniki przeprowadzonych w niej badań. W roku 1969, w uznaniu dorobku naukowego oraz osiągnięć w pracy dydaktycznej, została Maria Schabowska mianowana docentem. Rozprawa pt.: *Słownictwo reklam i anonsów prasowych zamieszczonych w „Czasie” (1890–1895)*, wydana w roku 1990, stała się podstawą do uzyskania stopnia doktora habilitowanego. W roku 1991 dr hab. Maria Schabowska została mianowana na stanowisko profesora nadzwyczajnego w Zakładzie Języka Polskiego WSP w Krakowie.

Zainteresowania naukowe Profesor Marii Schabowskiej koncentrowały się wokół słownictwa, ujętego w płaszczyźnie słowotwórczej, historycznej

i opisowej, a także jego funkcji stylistycznej. Wynikiem tych dociekań badawczych są cytowane już rozprawy: doktorska i habilitacyjna oraz szereg artykułów.

Z zakresu słownictwa są to m.in. takie prace, jak: *Pochodne przymiotniki barwy* (1960), *O formalnej numeralizacji rzeczowników* (1962), *Polskie rzeczowniki ilościowe* (1965), *Pochodne przymiotniki kształtu* (1970), *Liczebnyk trochę w języku polskim* (1970), *Apelatywizacja rzeczowników własnych na przykładzie wyrazów zapożyczonych do języka polskiego* (1972), *Nowsze związki frazeologiczne w języku polskim* (1975), *Polskie współczesne profesjonalizmy słownikowe* (wraz z M. Piwnik i M. Grynkiewiczem) (1978), *O synonimii* (1994).

W zakresie problematyki stylistycznej podjęła m.in. takie zagadnienia, jak: *Poznawcza wartość synonimu* (1970), *Poznawcze i stylistyczne walory czasowników komentujących mowę niezależną* (1976), *Charakterystyczne cechy języka powieści produkcyjnej* (1982), *Wartość i funkcja szeregów synonimicznych w tekście* (1983), *Słownictwo poetyckie Adama Ziemiańskiego. Frazeologia* (1983), *Słownictwo i frazeologia recenzji teatralnych zamieszczonych w „Czasie” (1890–1895), cz. I* (1986), *cz. II* (1987), *Osobliwości leksykalne „Konopielki” E. Redlińskiego* (1991), *W kręgu słownictwa batalistycznego* (1992).

Pragnąc przybliżyć zagadnienia słownictwa, frazeologii i stylistyki szerokim kręgom studentów polonistyki, opracowała Maria Schabowska (wraz z E. Stachurskim) *Wybór literatury do słownictwa, frazeologii i stylistyki, t. I-II* (1971) (do użytku wewnętrznego).

Pamiętała również o swoich nauczycielach, współpracownikach i kolegach, którzy odeszli. Serdeczne wspomnienia poświęciła profesorom: Stanisławowi Jodłowskiemu, Eugeniuszowi Pawłowskiemu oraz docentowi Janowi Zaleskiemu.

Pod Jej kierunkiem powstały dwie rozprawy doktorskie: Haliny Krzyżak, nt.: *Struktura semantyczna „Starej baśni” J.I. Kraszewskiego (studium nad tekstem z wykorzystaniem teorii pól językowych)* (1982) oraz Marka Grynkiewicza: *Współczesne polskie słownictwo muzyczne. Lingwistyczny opis wariantów środowiskowych* (1984). Nie doczekała innych, zaawansowanych już prac, którymi się opiekowała. Była także recenzentką kilku dysertacji doktorskich.

Przez cały okres pracy prowadziła wykłady i ćwiczenia, głównie z gramatyki opisowej języka polskiego oraz leksykologii. Do ostatnich swych dni prowadziła seminaria magisterskie i kierowała pracami magisterskimi. Pod Jej kierunkiem stopień magistra filologii polskiej uzyskało blisko trzystu studentów polonistyki WSP w Krakowie, dziś cenionych nauczycieli języka polskiego w szkołach całej Polski.

Wynikiem zainteresowań dydaktycznych Marii Schabowskiej była również współpraca ze środowiskami nauczycielskimi, udział w wielu kursach dla nauczycieli-polonistów, audycjach radiowych oraz liczne odczyty w szkołach i ośrodkach kształcenia nauczycieli. Do końca czynnie uczest-

niczyła w pracach komisji przygotowującej nowoczesne programy studiów polonistycznych w WSP w Krakowie. Nie można także pominąć Jej udziału w życiu Uczelni, w której pełniła szereg funkcji, m.in. prodziekana Wydziału Filologicznego (1969–1978) i wicedyrektora Instytutu Filologii Polskiej (1978–1981).

Była jednym z pierwszych pracowników Katedry, a następnie Zakładu Języka Polskiego WSP i dlatego nie sposób przecenić wkładu Jej sił i energii w organizację i rozwój tej jednostki.

Czynnie uczestniczyła w pracach Towarzystwa Miłośników Języka Polskiego, Polskiego Towarzystwa Językoznawczego, Komisji Językoznawstwa Oddziału Krakowskiego PAN oraz Komisji Frazeologicznej Komitetu Językoznawstwa PAN. Zwłaszcza w tej ostatniej często korzystano z Jej merytorycznych porad i konsultacji.

Profesor Maria Schabowska zmarła 16 września 1995 roku po niespodziewanej, ciężkiej chorobie. Odeszła w pełni sił twórczych, nie ukończywszy wielu rozpoczętych prac. Pozostawiła po sobie pamięć człowieka prawego, życzliwego kolegom i uczniom, odpowiedzialnego nauczyciela, twórczego pracownika naukowego.

Józefa Kobylińska